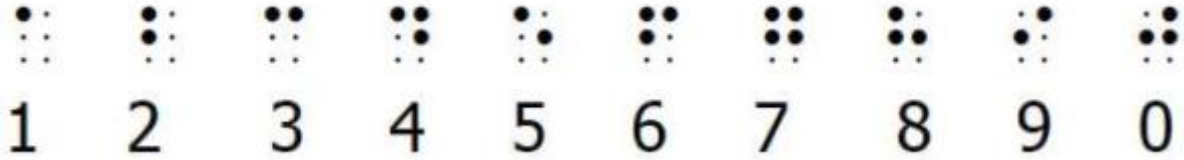

BRAİLLE ALFABESİ

Türkçe Braille Alfabeti					
a	b	c	ç	d	e
f	g	ğ	h	ı	i
j	k	l	m	n	o
ö	p	r	s	ş	t
u	ü	v	y	z	

Braille yazı sisteminde harfler, altı noktanın kombinasyonlarıyla oluşmaktadır. Her bir noktanın ya da noktaların Braille karşılığı vardır.

Louise Braille (Luiz Breyll)'in Hayatı

Louise Braille (Luiz Breyll), 1809 yılında Fransa'da doğmuştur. Babasının mesleği ayakkabıcılıktır. Louise (Luiz), bir gün babasının ayakkabı dükkânında bıçakla deri keserken bıçağı gözüne saplamıştır. Babası, Louise (Luiz)'i hastaları doğal yolla tedavi eden bir kadına götürür. Şifalı bitkilerden elde edilmiş özel bir su, minik Braille (Breyll)'in gözüne damlatılır. Tedavi, kanama ve ağrıyı durdurur. Fakat gözdeki dış kanamayı, iç kanamaya dönüştürdüğü için faydadan çok zarar verir. Sonraki haftalarda Louise (Luiz), yürürken sendelemeye, eşyalara çarpmaya başlar. Çok geçmeden ailesi, onun yalnızca sol gözünün değil, diğer gözünün de aşırı derecede morardığını fark eder. Göz doktoruna gitseler de hekim herhangi bir müdahalede bulunamaz. Çünkü Louise (Luiz)'nin sol gözündeki iltihap sağ gözüne sıçramış, iki göz bebeğinin de kornea tabakası tahrip olmuştur. Birkaç ay sonra, karanlık Louise (Luiz)'nin gözlerine usul usul çöker. İnsan ve eşyalar artık birer silüet gibi görünür. Ardından da her yer karanlığa gömülür. Özürlü çocukların sokaklara atıldığı bir dönemde, ailesi Louise (Luiz)'i bir an bile yalnız bırakmaz. Görenlerin yaptığı her şeyi kendisinin de becerebileceğini anlatıp onu motive ederler. Kardeşleri baston yardımıyla bir yerden bir yere nasıl gidebileceğini öğretir (Köseler, 1985).

Louise, yedi yaşındayken Coupvray'e Jacques Palluy (Kupvrey Jak Poluy) adında bir eğitimci ile tanışır. Coupvray'e Jacques (Kupvrey Jak), Braille (Breyll) ailesinin başına gelenleri öğrenince onları ziyarete gelir. Psikolojik açıdan iyileştirmek maksadıyla Louise'e ders verebileceğini söyler. O günden sonra Louise (Luiz), haftada birkaç gün yalnız başına Coupvray (Kupvrey)'in evine gider. İşitsel olarak bazı bilgiler öğrenir. Oradan müziğe, müzikten dinî derslere geçerler. Coupvray, bir öğretmen arkadaşından Louise (Luiz)'i okuluna almasını, gören öğrencilerle birlikte onu da okutmasını ister. Böylece Braille (Breyll) okula başlar. Not tutamadığı için öğretmenini pür dikkat dinler. Burada da çeşitli bilgiler kazanmasının yanında, bağımsız hareket edebilmeyi, zorluklar karşısında nasıl mücadele etmesi gerektiğini de öğrenir (Köseler, 1985).

Aradan iki yıl geçer. Bu zaman dilimi meraklı çocuğun neler yapabileceğini herkese göstermek için yeterlidir. Dolayısıyla artık kasabanın dışına çıkma vakti gelmiştir. Coupvray Jacques Palluy (Kupvrey Jak Poluy), Louise (Luiz)'in babasına, çocuğu Millî Körler Okulu'na göndermesini teklif eder. Burası dünyada görme engelliler için yapılmış ilkokuldur (Köseler, 1985).

Braille (Breyll), otuz yıldır görme engellilere eğitim hizmeti veren Körler Enstitüsü'ne geldiğinde henüz on yaşındadır. Okulun belirli bir geçmişi olmasına rağmen görme engellilerin rahatlıkla kullanabileceği özel bir yazı şekli ve okuma yazma öğretim programı yoktur. O dönemlerde görenlerin kullandığı harfler kabartılmış ve bir harf sistemi oluşturulmuştur. Bu sistemde harflerin her biri körlerin hissedebilmeleri için yaklaşık sekiz santim uzunluğundadır. Bu yöntemle küçük bir el kitabı bile birkaç hantal cilt olmaktadır. Bu sistemde öğrenciler oldukça yavaş bir şekilde okuma yazma öğrenebilmektedir (Köseler, 1985).

Okulda sadece 14 kitap vardır. Bu kitapları öğrenciler nadiren kullanmaktadır. Okulda eğitim, anlatım yolu ile verilir. En zeki üç öğrenciye öğretmen konuları anlatır, onlar da diğer üç öğrenciye anlatır. Kulaktan kulağa oynar gibi ilk öğrenciden son öğrenciye kadar bilgiler eksilerek ulaşır. Öğrencilerin not tutmaları ve öğrenilenleri tekrar etmeleri için materyalleri ve imkânları yoktur (Köseler, 1985).

Louise Braille (Luiz Breyll), zeki bir öğrenci olmasına karşın, mevcut sistemle okuma yazma öğrenmekte oldukça zorlanır. Braille, ilk yıllık tatil için evine gittiğinde babasına şöyle der: "Körler, dünyanın en yalnız insanlarıdır. Sesleri tanıyarak her şeyi anlayabilirler. Bastonlarıyla her yere gidebilirler. Ama kolayca okuyacak kitapları bulunmayan körler, her zaman bilgisiz ve cahil kalacaklar." (Köseler, 1985).

Louise (Luiz), görme engellilerin kolay okuyup yazmalarını sağlayacak bir yazı sistemi oluşturmaya karar verir. Louise'in kafasında yapacağı çalışmalara dair belli fikirler oturmaya başlar. Bütün boş zamanlarını bu amaç uğruna harcar. O dönemlerde, görme engelliler için alfabe oluşturmaya yönelik bazı çalışmalara rastlanmaktadır. Kurşundan, tahtadan, ince çubuklardan, hatta toplu iğnelerden ve dikiş iğnelerinden bile harfler yapılır. İğneler farklı harfleri temsil edecek şekilde bir iğnelik üzerinde düzenlenir. Görme engelliler, parmaklarını bu sivri uçlar üzerinde gezdirerek harfleri çözmeye çalışır. Ayrıca, belli uzunluktaki bir ipe düğümler atarak şifreli bir alfabe de bulunur. Bu buluşlar ancak görme engellilere alfabenin öğretilmesine yarar. Ama okuma ve yazmaya hizmet edemez. Bu sistemlerle kitap oluşturulamaz. Aslında görmeyenlerin ihtiyaç duydukları şey, parmak uçlarıyla hissedip tanıyabilecekleri kadar küçük ve muntazam şekilli harfler ve bu harflerle okuyup yazabilmektir. Bu yüzden Louise (Luiz), görenlerin kullandığı harfler üzerinde çalışmak yerine, bütünüyle yeni bir şey bulmaya karar verir ve birçok deneme yapar. Babasının kullandığı deri parçalarından ince uzun semboller keser ve küçük döşeme çivilerini tahtalar üzerine çakar. Fakat yaptığı her deneme, ona karmaşık gelir ve yöntemi geliştirmekten vazgeçer. Onun asıl bulmak istediği şey, her birinde çok az ve basit değişiklikler yapmak suretiyle bütün harfleri ve noktalama işaretlerini temsil edecek kullanışlı bir sistemdir (Köseler, 1985).

Braille (Breyll) başarıyla okulunu bitirir. Fakat enstitü, Louise (Luiz)'i bırakmak istemez, ona öğretmenlik teklif edilir. Braille (Breyll), kendi okulunda eğitim vermeye başlar. Henüz 16 yaşındayken, nokta ve çizgilerden meydana gelen, parmaklarla hissedilebilen çizgilerden oluşan bir yazı sistemi bulur. Öğrenciler bu sistemi çok beğense de içi rahat değildir. Bir süre daha bu sistemi basitleştirmek için uğraşır. Parmakların çizgilerden daha çok noktalara karşı duyarlı olduğunu düşünerek yalnızca noktaları kullanmaya karar verir. Yirmi yaşındayken, yani 1829'da bütün alfabeyi altı nokta çevresinde düzenler. Altı nokta, altmış üç tane farklı şekil meydana getirir. Bu buluş; alfabeyi, noktalama işaretlerini ve çeşitli kısaltmaları kapsamaya da yeterlidir. Yeni alfabeyle Braille ders kitapları yazar. Hatta icadını müzik notalarına da uyarlamayı başarır. Otuz yaşında tüberküloza yakalanan genç mucidin hastalığı giderek ilerler. Louise Braille (Luiz Breyll) 6 Ocak 1852'de vefat eder (Köseler, 1985).

Yeni alfabe sistemi Louise (Luiz)'in ölümünden iki ay sonra resmî onayla, kendi okulunda kullanılmaya başlanır. Birkaç ülke de aynı yöntemden yararlanır. Fakat o sıralarda görmeyenler için başka okuma yazma sistemleri de bulunmuştur. Her okulda farklı farklı yazı metotları uygulanmaktadır. Bu sebeple görme engellilerin eğitiminde bir bütünlük sağlanamaz. Bu metot karmaşıklığını ortadan kaldırmak için, sonradan gözlerini kaybetmiş İngiliz bir doktor olan Dr. Thomas Rhodes Armitage* (Tamis Rods Armitiç), bilimsel bir araştırma başlatır. Amacı, görme engelliler için en uygun yazı stiline bulup evrenselleştirmektir. Hummalı çalışmalar iki yılda tamamlanır. Araştırma sonuçlarına göre "Braille alfabesi" görme engelliler için en basit ve en donanımlı alfabedir. Braille alfabesini düzenler ve geliştirir. Armitage'in araştırmalarından kısa zaman sonra, Braille alfabesinin görme engelli bireyler için en uygun alfabe sistemi olduğu çoğu ülkede kabul görür. Braille alfabesi, bugün neredeyse dünyanın her yerinde kullanılıyor. Ayrıca Braille alfabesi 46 değişik dilde tekrar uyarlanarak farklı dillerde de kullanılabilir hâle getirilmiştir (Köseler, 1985).